

Nam cum Altissimus dat unum donum, ibi pro sua magnificentia dat pignus ad cumulatius aliud magis largiendum. Unde perbellè D. Basilius Seleucus. Orat. 7. ait: Divina bonitatis semper delatus posterioribus donis obscurat priora: Quia prioribus posteriora excellentiora sunt, ac majora.

64. Orans Christus in hortu, ad Patrem dicebat: Pater si possibile est transeat à me calix iste: Matth. 26. num. 39. Et tamen oratio non fuit exaudita, ac si quodammodo est impossibilis, & unde hoc proveniebat, rectè explicat D. Paschaf. in Matth. & ait: Impossibilitas ista de justitia venit, & bonitatis Dei, quia sic est omnipotens, ut & justus sit, & bonus, & misericors: & ideo quantum ad utramque naturam spectat, impossibile erat, ne nos bonitate sua, suaque justitia, & misericordia salvaret, quos crearet. Totus D. Paschaf. est in explicanda impossibilitate: Cur Christi oratio non fuit exaudita. Et cognoscit totam difficultatem provenire ex justitia, ac misericordia divina: Impossibilitas illa de justitia venit, & bonitate Dei: quod Christi oratio non fuerit exaudita ob misericordiam, & bonitatem Divinam, qua nos decrevit salvare, & proprio filio suo non pepercit, bene res intelligitur: At quomodo Paschafius, hoc etiam ad justitiam refert, dicens: Impossibile erat, ne nos sua justitia salvaret, quos crearet: Imò in hoc videtur Paschafius sibi contrarius: nam salvare, opus est pietatis, & misericordiae, sicut & justitia tendit ad dandum unicuique jus suum: & quodnam jus habebat homo ad salutem, & redemptionem, quos crearet: Creavit nos ibi Deus, ex sua intrinseca bonitate dedit pignus, ac syngraphum, ut nos salvaret; & perire non sineret; & ideo exorans, quia beneficio creationis erat jam Deus pignoratius ad hominum salutem; Impossibile erat; ne nos sua justitia salvaret, quos crearet.

Unum beneficium Divinum aliud secum adducit.

Joan. 1. n. 17. Quia lex per Moysen data est gratia, & veritas per Jesum Christum facta est.

Num. 18. Deum nemo vidit unquam, Unigenitus filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.

VERSIONES.

Syriac. n. 17. Quoniam lex per manum Moysis data est; Gratia, & veritas per manum Jesu Christi fuit.

Arabicus. Gratia, & pax necessaria fuerunt per Jesum Christum.

Origenes. Gratia, & veritas exorta est per Jesum Christum.

Arabicus. n. 18. Deum non vidit eum aliquis, ille unicus.

Syriacus. In gremio Patris, ipse annuntiavit.

S. Cyrillus. In Utero Patris.

Aethiopicus. Unicus Dei filius, qui fecit in sinu Patris ejus, etiam ipse nuntiavit nobis.

Tertullian. Ipse differuit. Græcus. Unigenitus, qui est in corde, sive pectore Patris.

EXPOSITIO II.

Explicat Evangelista id quod superius dictum, quod de plenitudine ejus omnes accipimus gratiam, nempe, pro gratia ipsius Christi: Quia lex per Moysen data est: quia licet Moyses fuisset magnus & princeps prophetarum inter Judæos, legem potuit dare, non ut illius promulgator, quæ lex licet ostenderet Dei præcepta, non tamen dabat gratiam ad illa implenda; sed tantum habebat quasdam umbras, & figuras: At gratia & veritas per Jesum Christum facta est: quia ipse est auctor, & factor gratiæ, & veritatis; Gratia: quam nos reconciliando Deo per mortem, & passionem suam promeruit, dans nobis gratiam, ac remissionem peccatorum per septem Sacramenta ab eo instituta, & etiam Auctor veritatis, quia abditæ fidei mysteria Sanctissimæ Trinitatis, Generationis æternæ, Unionis hypostaticæ in sua sanctissima humanitate, ac multa alia, quæ de ipso scripta erant, fugatis umbris, aperuit, ac manifestavit; vel etiam dicitur Veritas: per Jesum Christum facta, quia omnis Veritas prophetarum in ipso Christo Jesu vero Deo, ac Messia est facta, cæmpleta, & adimpleta.

Deum nemo vidit unquam: Optime comprobatur, id quod immediate antea dictum erat: Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est: Gratia per ipsum facta est, utpote, quia Christus est auctor illius; & sic & veritas: per ipsum facta est manifestata, utpote, quia ipse solus est intimus agnitor, & penetrator secretorum; quia ipsum Deum nemo vidit unquam: Ac si dicat, quamvis lex data fuisset per Moysen, tamen Deum nunquam vidit, ac proinde non potuit revelare, ac manifestare, sed hoc solum potest præstare: Unigenitus qui est in sinu Patris: Ex utero Patris, tanquam illi intimus, ac conjunctissimus, omniumque secretorum Dei conficius, ac particeps; & in hoc sensu ait Christus D. Joan. 6. num. 46. Non quia patrem vidit quisquam, sed qui est à Deo, hic vidit Patrem; Utpote, filius ejus, qui est ab eo.

Et esto demus cum D. Augustino, & Sancto Thoma, ut dixi cap. 1. Luc. 9. 11. num. 49 quod Moyses viderit essentiam Divinam; intellige quod fuit valdè imperfectè, ac diminutè, ut minimè sciret, ac penetraret secreta, ac sublimitia Dei; Unde dictum est ei: Videbis postea, faciem autem meam videre non poteris. Exod. 33. num. 22.

QUÆSTIO XII.

Quare lex dicitur data per Moysen? Gratia & veritas facta per Jesum - Christum.

Baptista demonstrat Christum esse verum Messiam.

68. R ECTÈ Sanctus Joannes Baptista, ait in præfati, quod lex sit data per Moysen; gratia & veritas per Jesum Christum facta: Et non solum eum appellat Jesum, quo nomine satis notus, & cognitus erat in populo; sed etiam eum dicit Christum, quo dictò cognomine Christum, ipsum esse verum Messiam prædictum à Prophetis maximè desideratum demonstrat; & in his verbis: Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesum - Christum facta. Quod breviter ostendo.

69. Primò, Meritò distinguitur lex data à Moysè, à gratia facta à Jesu Christo; quia lex veteris data per Moysen nullam dabat gratiam ex opere operato, sed ex opere operantis juxta uniuscujusque dispositionem; Nam remedium legis naturæ institutum fuit in Adamo; Circumcisio data fuit Abrahamo. Gen. 17. n. 10. Et hæc non dabant gratiam ex se, sed ex meritù prævisis Christi, & fuerunt multo tempore antecedenter ante legem scriptam datam Moysi; ac proinde in ipsa lege scripta nullum fuit proprium illius Sacramentum: nam illa lege tantum erant præcepta moralia, judicialia, & ceremonialia moralia pertinebant ad observationem legis; Judicialia, de quibus agitur in Exod. c. 21. 22. 23. pertinebant ad gubernationem populi, ac ad lites componendas, de quibus agit, D. Thomas 1. 2. q. 104. art. 1. Ceremonialia pertinebant ad sacrificia, ac ad alios sacros ritus; ac proinde per illa omnia, quæ erant propria legis antiquæ nulla dabatur gratia ex opere operato. Ita D. Thomas 1. p. q. 62. art. 6. ibid. Caietanus, Cabreira, Nuncius. Suarius tom. 3. ad 3. p. disp. 10. sect. 3. §. Dico 1. & Dico 2. Bellarminus lib. 2. de Sacram. cap. 13. & 14. & multi alii, quos citat, ac sequitur Salaris lib. 5. cap. 7. quæst. unic. art. 3. Unde Concilium Florentinum, ait: quod Sacramenta antiqua non conferebant gratiam, sed tantum dandum significabant per Christum. Et Paulus ait Hebræor. 7. num. 19. Reprobatio sit præcedentis mandati, propter infirmitatem, & inutilitatem: nil enim ad perfectum adduxit lex.

70. At gratia rectè dicitur facta per Jesum Christum, quia ipse eam fecit, eamque nobis promeruit sua morte, ac passione: Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, 2. Corinth. 5. num. 19. & ipsam gratiam nobis fecit, ac dedit in multa, & larga abundantia, ut ipse dixit: Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant: Joan. 10. num. 10. & hoc non uno modo, sed per septem Sacramenta, quæ sunt septem perennes fontes gratiæ. Isai. 12. num. 3. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris: D. Hieronymus ex Hebræo legit: De fontibus Iesus. Secundo, rectè opponitur gratia facta per Christum legi antiquæ. De Iesu Christo ait Petrus Actor. 4. num. 12. Non est in aliquo salus: nec enim aliud nomen est sub celo datum

hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Et Apocalyp. 1. num. 5. ait Joannes quod Iesus lavit nos a peccatis nostris in sanguine suæ: ex autem vetus formaliter non dabat gratiam, cum formaliter non includeret merita Christi, sed tantum respiciebat ut futuram; & Deus ex sua benignitate, ex prævisis meritis Christi per anticipatam solutionem dabat gratiam; ac Christus veniens in mundum per sua merita fecit, & dedit nobis gratiam, non per anticipatam solutionem, sed ex pretio perfoluto, & instituit novam legem, quæ dicitur lex gratiæ, in qua datur gratia, quæ licet per respectum ad nos sit mera gratia, & gratis data; tamen per respectum ad Christum nostrum caput est de justitia, quia ipse de justitia eam promeruit, ac de toto rigore justitiæ satisfecit.

Opponitur etiam Veritas facta per Christum legi antiquæ: nam in illa omnia erant in figura, & umbra. Ait Paulus 1. Corinth. 10. n. 11. Hæc omnia in figura contingebant illis: & Hebræor. 10. n. 1. Umbram habent lex futurorum: & quidquid erit in lege, ac prophetis, in figura, & umbra totum in Christo in veritate factum, & completum est. Unde ait Noster Evangelista supra: Verbum caro factum est, & vidimus gloriam ejus quasi Unigeniti à Patre, plenum gratiæ, & veritatis: plenum gratiæ, quæ ex ipso refundebatur; & plenum veritatis; quia omnis veritas Scripturæ in ipso videbatur facta, & adimpleta. Origenes ibi ad Ca. 1. tenam D. Thomæ: Non incongruè pronuntiabit plenitudinem gratiæ novi testamenti, esse per Christum donatam, & legalium symbolorum veritatem in ipso esse impletam. Unde rectè vertit Arabicus, Gratia & veritas necessaria fuerunt per Jesum Christum.

Ex quibus, & multis aliis docent D. Thom. 1. 2. q. 106. art. 4. Suar. lib. 20. de leg. c. 7. num. 5. D. Thomas Salas 1. 2. disp. 24. de leg. scilicet. 1. Quod lex nova instituta à Christo D. sit perfectissima, ita ut pro statu hominum viatorum de potentia ordinaria non possit esse perfectior lex in ratione promulgatoris, ac mediatoris, quia non potest dari perfectior mediator inter Deum & hominem, quam Christus unigenitus filius Dei, nec potest esse perfectior in ratione sacrificii; nam in sacrificio legis novæ, est ipemet Deus, qui in eo offertur, nec potest esse perfectior in ratione ceremonialium; nam nostræ ceremoniæ sunt Sacramenta, quæ conferunt gratiam ex opere operato.

QUÆSTIO XIII.

Quare dum dicitur, quod unigenitus enarravit; simul de eo dicitur, quod est in sinu Patris?

Postquam ostendit Hic Magnus Magister quod Deum nemo vidit unquam; de quo latè differunt Theologi cum D. Thom. 1. parr. q. 12. art. 11. & 12. subdit, Unigenitus qui est in sinu Patris enarravit nobis; dicitur Unigenitus in sinu Patris. Syrus, in Gremio Patris. D. Cyrillus in utero Patris; Alii ex Græco, in corde, seu pectore Patris, qui modus loquendi indicat, quod

quod ipse Unigenitus est ejusdem naturae, ac substantiae cum Patre; ut rectè docent Noster D. Athanasius lib. 1. in Joann. cap. 22. D. Athanasius lib. 3. de unica Trinitatis substantia. D. Chrysostomus homil. 14. in Joan. & D. Ambrosius lib. de Benedictionibus Patriarcharum cap. 1. & alludit ad illud Psalm. 109. num. 4. Ex utero ante luciferum genui te; id est, ac si dicat Aeternus Pater. De intellectu meo fecundo genui te filium meum ejusdem meae naturae. Ibi D. Hieronymus ait: Ex utero, de mea substantia, de mea natura, de meis visceribus, de medullis Divinitatis mea. Totum quidquid est à te Divinitate dedi filio, quem generavi: & similiter ad eundem Psalmum docent D. Augustinus, Theodoretus, D. Remigius, Cassiodorus, Noster Incognitus, & alii.

75. Altissimo ergo discursu probat Magnus Magister, quod solus Unigenitus Dei filius altissima Divinitatis mysteria nobis potuit aperire, & manifestare; Deum nemo vidit unquam: sed unigenitus cum sit ejusdem essentiae, ac naturae cum Patre per intimam conjunctionem, & identitatem cum ipso penetrat omnia secreta, & abdita illius, ac proinde ille solus ea nobis potuit enarrare, ac revelare: simili discursu utitur Paulus 1. Corinth. 2. n. 10. explicans ex quo principio, ac fonte suam doctrinam acceperit, & ait: Nobis autem revelavit Deus per spiritum suum; Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei; quis enim hominum scit, quae sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? Ita, & quae Dei sunt, nemo cognovit nisi spiritus Dei. Assignat Apostolus rationem cur tam alta mysteria scribat, & doceat, quia ea accepit per revelationem Spiritus Sancti; qui Divinus Spiritus scrutatur etiam profunda Dei, id est, penetrat, cognoscit, inuectur omnia etiam abditissima consilia, decreta, ac determinationes Dei, ut explicant D. Tho. Theodoret. Theophylact. & sicut nemo novit, quae sunt hominis: nempe, in corde, ac mente sua, nisi spiritus hominis, qui idea est cum ipso homine; ut explicant citati Patres cum D. Chrysostomo, D. Ambrosio.

76. Ita etiam alta & suprema mysteria Dei nobis enarravit, ac aperuit Unigenitus qui est in sinu Patris, qui cum sit idem naturae cum illo est intimus scrutator, ac penetrator omnium consiliorum, ac decretorum ipsius, eaque ipse narravit, ac declaravit nobis; & quae erant in Prophetis recondita, & in mysteriis Divinitatis abscondita, ipse aperuit, ac manifestavit. D. Irenaeus lib. 4. cap. 37. ait: Unigenitus qui est in sinu Patris, visiones Prophetarum, & divisiones charismatum, & mysteria sua, & Patris glorificationem, humano generi ostendit: Unde rectè ait idem Irenaeus citato lib. 4. c. 14. Deum scire non potest, nisi Deo docente.

Apocalyp. 5. n. 5. apparet in dextera seden-

tis liber signatus sigillis septem, & ipse Joannes flebat multum, quia nullus inveniebatur, qui posset aperire librum, auditor vox de caelo dicens: viciit Leo de tribu Juda, radix David aperire librum, & solvere septem signacula ejus: liber continebat suprema, & alta mysteria divina, ac sacramenta fidei, qui ita est clausus, & sigillatus omni intellectu creato; nec in caelo, nec in terra est inventus, qui libram posset aperire, & solvere signacula ad sui manifestationem; & quantumvis homo in hoc laboraret, frustra laboraret. Rupertus ibi, in suo Commentario ait: Nisi ille; scilicet Jesus Christus: veniens, aperuisset, nemo intelligeret, & tanquam signacula firmissima solvere cupiens frustra laboraret.

Sed quomodo dum Divinus Leo aperit librum tot mysteriorum, dicitur radix David; nam cum Christus D. sit filius David, potius dicendus erat illius ramus; quam radix? Nota, ut jam dixi ex D. Augustino, Nostro Incognito. David habuit magnam, & excellentiorem cognitionem inter omnes Prophetas mysteriorum fidei, & inde Ecclesia omnia mysteria illius psalmis celebrat; Hoc posito verum est, quod Christus D. secundum naturam humanam sit filius David; At sublimia, & alta cognita mysteriorum cum ceteris donis, quae data sunt David, fuerunt ex praevisis meritis Christi; Ac proinde quamvis secundum naturam humanam Christus sit filius Davidis, tamen Christus est radix, ac origo scientiae, ac intelligentiae illius; nam solus Christus; vel virtus eius, seu influxus aperit, & declarat mysteria. Thomas Anglicus ait: Christus dicitur radix David, quia multo ante, quam nasceretur in terris, ut praevisis ministrabat gratiam, & cetera dona Patribus antiquis, sicut radix humorem & nutrimentum ministrat truncis, & ramis.

Ait Ezechiel. 2. num. 9. cum non intelligeret divina mysteria: Ecce manus missa est ad me, in qua erat involutus liber, & expandit illum coram me. Et quoniam manus fuit illa, quae librum magnorum mysteriorum obsignatum aperuit, declaravit, ac manifestavit; manus, nempe, Christi D. teste D. Gregorio homil. 9. in Ezechielem qui ait: Salvator enim librum, quem involutum ostenderat, expandit, cum hoc, quod per enigmata loquebatur exposuit. Solus enim Christus, qui est vera lux illuminans omnem hominem, potest dare lucem, & lumen ad cognoscenda, & intelligenda divina mysteria; Eleganter ait Philo Hebraeus lib. de praemiis, & poenis. Solem hunc visibilem; non alia re, quam sole ipso adjuti cernimus; quid stellae? An non sola stellarum ope aspiciuntur lucis aspectum nomine luci debemus? Ad eundem sanè modum etiam Deus per se ipsum illustrat suam, cooperante nomine, quod ea res excedant vires omnium.

CAPVT. II.

T die tertiâ nuptiae factae sunt in Cana Galilae, & erat mater Iesu ibi. 2. Vocatus est autem Iesus, & discipuli ejus ad nuptias 3. Et deficiente vino dicit mater Iesu ad eum: Vinum non habent. 4. Et dicit ei Iesus: Quid mihi & tibi est mulier; nondum venit hora mea. 5. Dicit mater ejus ministris, quodcumque dixerit vobis, facite. 6. Erant autem ibi lapideae hydrae sex positae, secundum purificationem Judaeorum capientes, singulae metretas binas, vel ternas. 7. Dicit ei Iesus implete hydras aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. 8. Et dicit ei Iesus, Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt. 9. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factum, & non sciebat unde esset: ministri autem sciebant qui hauserant aquam, vocat sponsum architriclinus, 10. & dicit ei omnis homo primum bonum vinum ponit, & cum inebriati fuerint, tunc quod deterius est. Tu autem servasti bonum vinum usque adhuc: 11. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilae: & manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli ejus. 12. Post hoc descendit Capharnaum ipse, & mater ejus, fratres ejus, & discipuli ejus: ibi manserunt non multis diebus. 13. Et prope erat Pascha Iudaeorum, & ascendit Iesus Ierosolymam. 14. Et invenit in templo vendentes boves, & oves & columbas, & numularios sedentes. 15. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque, & boves, & numulariorum effudit aë, & mentas subvertit. 16. Et his qui columbas vendebant, dixit. Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis. 17. Recordati sunt verò discipuli ejus quia scriptum est: Zelus domus tuae comedit me. 18. Responderunt ergo Iudaei, & dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis, quia haec facis? 19. Respondit Iesus, & dixit eis, Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. 20. Dixerunt ergo Iudaei. Quadraginta & sex annis aedificatum est templum hoc & tu in tribus diebus excitabo illud? 21. Ille autem dicebat de templo corporis sui. 22. Cum ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat, & crediderunt scripturae: & sermoni quem dixit Iesus. 23. Cum autem esset Ierosolymis in Pascha in die festo, multi crediderunt in nomine ejus, videntes signa ejus, quae faciebat. 24. Ipse autem Iesus non credebat semetipsum ei, ed quod ipse nosset omnes, 25. & quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine, ipse enim sciebat quid esset in homine.

hoc, & in tribus diebus excitabo illud. De eodem cap. 2. à q. 17.

ARGUMENTVM cum Remissionibus.

Primò, Vers. 1. Iesus vocatur ad nuptias in Cana Galilae, & erat ibi mater ejus, & aquam in vinum convertit. Quod explicavit tom. 2. in Evangelia cap. 1. & hinc etiam dicam. Secundò, Vers. 15. Facto flagello ejecit vendentes de templo. De quo egi tom. 2. in Evangel cap. 2. Tertio, Vers. 18. Perentibus Iudaeis signum, quo demonstret se à Deo missum esse; Hoc signat: Solvite templum

Iesus in Nuptiis. QUÆSTIO I.

Quare Sanctissima Virgo nec rogata, nec rogans solum necessitatem vini deficientis proponit?

Vocatur Iesus ad nuptias in Cana, & erat ibi mater ejus; de quo disserui tom. 2. cap. 1. per 35. Quaestiones. Nunc addo; maxime notandum, quod Iesus dum incipit se mundo manifestare, ac miracula facere, inter nuptias hoc exhibet, ac praestat, ut notavit Noster D. Cyrillus Alexand. hic & ait: D. Cyrillus Oportebat